

Qarabağ ipəyi yenə dünyaya səs salacaq

Azərbaycan ərazisində ipəkçilik 5-7-ci əsrlərdə yaranıb. Sanaye mərkəzlərindən biri də Azərbaycanın dildər guşesi, ipək məhsulları ilə məşhur olan Qarabağdır. Qarabağ qədim zamanlardan öz el işi ipək memulatları, xüsusən də, son dərəcə ince ipək xalçaları və gözəl orijinal naxışlı cecimləri ilə məşhur olub. Bu baxımdan, Ləmbəran kəndi xüsusi şöhrət qazanıb. Qarabağın ermənilər tərəfindən işğalından sonra bu təsərrüfatlar məhv edilib, nadir inçəsənət nümunələri olan

ipək xalçalar, kəlağayılar, cecimlər və başqa nümunələr yağımlanıb.

Azərbaycan ipəyi XII əsrən etibarən Böyük İpek Yolu ilə Avropana və Asiya ölkələrinə ixrac olunub. XI əsrin 70-ci illərində Şamaxıya səfər etmiş italyan səyyahı Ambrozio Kontarini xatirələrində yazırkı ki, bu şəhərdə yüksək keyfiyyətli ipək parçalar hazırlanır. Həmin dövrlərdə Şamaxıdan Rusiya, İraqa, Suriyaya və başqa ölkələrə ipək aparlırdı.

Qarabağ tarixən ipəyi ilə məşhur olduğu üçün ticaret karvanlarının, tacirlərin en çox yol saldığı bölgə olub. 1875-ci ildə Cəbrayılda ipək toxuma fabriki açıldı. Burada istehsal olunan ipək daha baha qiymətə Avropana ölkələrinə ixrac edilirdi. Həmin ildə Şuşa rayonunda da tipli daha 2 zavod açılıb.

XVII əsrin 30-cu illərində ölkə-

dirçəldilməsi və təkmilləşdirilməsinə mühüm təkan xüsusi ipəkçilik kooperativləri tərəfindən verilib.

Azərbaycanda baramaçılığın və ipəkçiliyin inkişafında əsaslı dönüş isə keçən əsrin 70-ci illərinin əvvəllerine tesadüf edir. Həmin vaxt ölkəmizə rəhbərlik edən Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə "Azərbaycan Respublikasında ipəkçiliyin gələcək inkişafına dair tədbirlər haqqında" 1971-ci il 3 mart tarixli qərar qəbul edildi. Bu qərar baramaçılığın və ipəkçiliyin inkişafına böyük təkan vermək, onun maddi-texniki bazasını, sənaye potensialını genişləndiridir və nəticədə, respublika barama tədarükü 36,1 faiz artdı. Respublikamız barama istehsalına görə keçmiş Sovet birliyində Özbəkistandan sonra ikinci, istehsal olunan ipəyin keyfiyyətinə görə isə şəriksiz birinci yeri tuturdu.

90-ci illərin məlum hadisələrindən sonra Qarabağ İpek Kombinatının yerləşdiyi Xankəndi şəhərinin işgal olunması, Ordubad Baramaçma Fabrikinin bağlanması və Şəki İpek Kombinatının fealiyyətinde çətinliklər yaranması sonrakı dövrlərdə ölkə ərazisində barama istehsalının kəskin azalmasına səbəb olub.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanda

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın inkişafı
Agentliyi

*Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın
Inkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə
"Azad sahibkarlığın və liberal
iqtisadiyyatın təşviqi" istiqaməti
çərçivəsində hazırlanıb*

ipekçilik kənd təsərrüfatının prioritet sahələrindən biri hesab olunur və buna görə de dövlət tərəfindən dəstəklənir. Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov da bir neçə gün əvvəl Bərdə və Ağcabədi rayonlarındakı təsərrüfatlarda barama qurutma müəssisəsinin fealiyyəti ilə tanış olub.

Bu il Bərdə və daha 6 rayonda

qanıstan, İran, Türkiyə, Tacikistan, Türkmenistan və Özbəkistanda ipək istehsalı bəşəriyyətin qeyri-maddi mədəni irsi siyahısına daxil edilib.

"Azərbaycan folkloru nümunələrinin hüquqi müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu na görə ipəkçilik xalq sənəti nümunəsidir və dövlət tərəfindən qoru-

nur. Həmçinin, Azərbaycan Prezidenti 2017-ci il noyabrın 27-də "Azərbaycan Respublikasında baramaçılığın və ipəkçiliyin inkişafına dair 2018-2025-ci illər üçün Dövlət Programı"ni imzalayıb. Programda ipəkçiliyin inkişafı üçün vəsaitin ayrılmasi nəzərdə tutulur, bunun əsasında Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə dövlət büdcəsinin tərtibi zamanı tədbirlərin həyata keçirilməsinə yönəldilmiş ayrılmış vəsaiti nəzərdə tutmaq tapşırılır. İmzalanmış Programa əsasən, tədbirlərin icrasına nəzarət iqtisadiyyat Nazirliyi və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə həvalə edilib ki, onlar da, öz növbəsində, ildə bir dəfə prezidentə hesabat təqdim etməyi öhdələrinə götürüb-

pilot layihə kimi yaş barama tədarüküne özəl sektor cəlb olunub. Yaxın vaxtlarda müəssisədə xammalın ilkin emalı prosesinə başlanacaqdır. Pilot layihənin nəticələri müzakirə edildikdən sonra növbəti mövsümlərdə bu təcrübənin digər sahələrdə də tətbiqi nəzərdə tutulur.

Həmçinin nazir Ağcabədi rayonuna səfər edib, Qarabağ Atçılıq Kompleksində, Ağcabədi toxumçuluq zavodunda, o cümlədən Ağcabədi Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzində olub, burada kollektivlə görüşüb, yaş barama tədarükü, taxıl biçinini gediş, yazılıq səpin, heyvandarlıq müəssisələrinin fealiyyəti, taxılçılıq işlərinin gediş barədə fikir müraciətleri aparılıb.

Qarabağ işğaldan azad olduqdan sonra ipəyin tarixi vətənində yenidən baramaçılığı inkişaf etdirmek, ipək istehsalını gücləndirmek barede məqsədyönlü işlər həyata keçirilir. Dövlət bu sahənin inkişafı üçün fermerlərə subsidiyalar və xüsusi güzəştlər de edir.

2022-ci ildə YUNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərərəsi Komisiyəsinin iclasında Azərbaycan, Əf-

Ümidvarlı ki, vaxtılı Qarabağ və Şərqi Zəngəzur üçün xarakterik olan ipəkçiliyi Qarabağda yenidən bərpa etmək üçün lazımi təbirlər görülcək, Qarabağın xalis ipəyində hazırlanmış xalçası, kılımi, cecimi, kəlağayısı bütün dünyaya təqdim ediləcək. Müstəqil Azərbaycanın tarixi ərazisi olan Qarabağ brendi kimi...

Lale Mehrali